

Diversiteit in het daklandschap

Heb je het over een landschapontwerp of landschapstuin, dan valt al snel de naam van visionair Nico Wissing. In zijn ontwerpen zijn mens en natuur als het even kan in balans. Hoe ziet hij de ontwikkelingen in de groene daken-wereld?

Tekst: Gerard Vos

Vanuit het Gelderse Megchelen vertelt Nico Wissing over zijn idee voor zijn eigen kantoor. "Ik had 28 jaar geleden het idee om het gebouw in het landschap op te laten gaan. Ik heb toen een groen dak met een hellingshoek van 45 graden gemaakt. Velen riepen dat dat niet kon, maar daar ben ik dan eigenwijs en laat graag zien dat het wel kan. Wat destijds compleet nieuw was, dat is tegenwoordig gesneden koek."

VERANDERENDE FUNCTIE

Wissing ontwerpt met enige regelmaat daktuinen. Als het om grote daktuinen gaat, ziet hij dat er steeds vaker aandacht in het ontwerp is voor ontmoetingsgelegenheid en speelgelegenheid. "In Doetinchem hebben we een 7.200 vierkante meter daktuin ontworpen, die ligt zo'n zes meter hoog bovenop een winkelcomplex met woningen. Er is een gezamenlijke binnentuin; er zijn privé-tuinen. Voor de kinderen is er een speelveld, er zijn terrassen gerealiseerd. Dat hebben we compleet gemaakt met waterpartijen. Het dak heeft een afwisselende beplanting met een natuurlijke uitstraling. Naast sedum is er een mix van vaste planten, siergrassen, hagen, heesters en kleine bomen."

MEER KENNIS

Qua ontwerp is er veel veranderd en ten goede, signaleert Wissing. "Er is een transitie gaande. Omdat er steeds meer meters voor dak en gevelgroen bijkomen, neemt de kennis

hand over hand toe. Bij de daktuinen zag je eerst alleen maar sedum, inmiddels wordt er vaak vaste planten en bloembollen gebruikt en is het meer heuvelachtig. Ook zie je Scandinavische daken, die zijn wat ruiger. De look van die daken ontwikkelt mee in de architectuur. Bij het dakontwerp wordt er steeds meer samengewerkt met de bouwkundig architect. Er komt meer creativiteit bij kijken en dat geeft mij als ontwerper weer meer ruimte."

WATERDAK MET SLIMME REGELING

Een opkomend fenomeen is het waterdak. Wissing: "Wateropslag op daken zie je al meer. Samen met Jim van Laar en Gerben Kuipers hebben we dit voor het Natural Pavillion op de Floriade gerealiseerd. Hier is een slim buizensysteem gebruikt, hiermee leiden we de buizen naar de binnentuinen en bevoeien we langs de gevels."

Onder het Natural Pavillion - dat nog steeds in Almere is te vinden - monden een aantal simpele leidingen uit in een centrale put. Hierin zit een slimme regeling. Zo kan er precies worden bijgehouden hoeveel water er in het opvangsysteem zit en hoeveel ruimte er nog is voor het opvangen van nog meer water. Geeft de weersverwachting aan dat er veel regen gaat vallen, dan wordt het water uit de put deels geloosd. Het water stroomt dan in een deel van de tuin voor het gebouw dat mag overstomen. Daar kan het langzaam infiltreren. Heel veel overtollig water loopt over naar een naastgelegen perceel waar nog meer opvangcapaciteit is.

Wissing: "In droge tijden wordt het opgevangen water omhoog gepompt, het gebouw in. We hebben er platte tanks toegepast, die her en der in het gebouw hangen. Het water uit de tanks wordt gebruikt voor het bevoeien van de planten." Het overtollige water wordt onder het gebouw opgeslagen, waar het koel en donker is, hierdoor blijft de waterkwaliteit goed. Ook na een lange periode van bewaren kan het nog worden gebruikt voor bevoeiing van de planten.

RIVIERDUINEN

Als je vraagt op welk project hij het meest trots is, heeft Wissing gelijk een recent project in gedachte. "Bij het project Rivierduinen in Silvolde hebben we minutieus de duizenden jaren oude rivierduinen hersteld en de oorspronkelijke biodiversiteit teruggebracht. Er is waar het kan groen toegepast. De bewoners wonen in een biotoop die weer tot leven is gebracht. Er zitten waterbergingen in die van gerecycled plastic zijn gemaakt, met groene daken en groene wanden. De bewoners hebben vanuit hun kamer zicht op het sedum van het balkonnetje. Ze zitten er niet op een houten vlonder, maar

op sedum. Er zit een mat onder, die goed vochtig kan worden. Sedum is zo sterk, dat is geen enkel probleem."

De groene daken boven de terrassen houden water vast en zorgen voor verkoeling. Er zijn zoveel mogelijk bestaande bomen gespaard. Extra bomen zijn er gepland voor schaduwplekken en voorkomen hittestress. Rivierduinen Silvolde sleepte in 2023 de Cobouw Duurzaamheid Award in de wacht. De jury noemt het project "een grensverleggend pareltje op het gebied van duurzaam bouwen".

GROTE BOMEN OP DAKEN

Wissing is groot voorstander van groene daken, maar het moet wel met het oog op mens en milieu worden gerealiseerd. "Het moet niet zo zijn dat je de milieuvoordelen kan wegstrepen, omdat de techniek de overhand neemt. Neem nou balkons met grote bomen erop. Dat zie ik als een trend. Is dit dan duurzaamheid? Dat waag ik te betwijfelen. Als je als ontwerper een heel dak gaat vergroenen met grote bomen omdat het je imago is, dat vind ik dat wel wat doorschieten. Het is natuurlijk wel aambaar en gedurfd."

Er zijn genoeg alternatieven voor groene daken. "Je kunt eenvoudigweg voor fijne boompjes kiezen. Bij die grote bomen heb je ontzettend veel watertoevoer nodig om het in leven te houden. Dan neemt de daklast met duizenden kilo's toe. Om nog maar niet te spreken van de niet-natuurlijke componenten die ervoor nodig zijn om zo'n balkon te realiseren. Ik vind grote bomen op het dak, als het goed is toegepast, best mooi, maar of het verantwoord klimaatbestendig is?"

GROEN IN DE TOEKOMST

Groen zal in steden meer en meer worden toegepast. Wissing: "Je ziet een toename van diversiteit in het daklandschap ontstaan. Denk aan groendaken met fijnstofinstallaties. Als je het over waterbuffering hebt, dan is er nog een wereld te winnen op het gebied van goten. Je kan water van het dak op ingenieuze wijze over de gevelplanten laten lopen, er zijn legio dingen te bedenken. Er is nog een wereld te winnen. Je kan bijvoorbeeld ook gevels een oppervlaktebehandeling geven die mos aantrekt. Mos neemt fijnstof op en is enorm veerkrachtig. Mos groeit makkelijk. Stel je voor dat heel veel muren in de stad met mos zijn bekleed en verschillende kleuren hebben. En dat dan in combinatie met groene daken. Het lijkt me prachtig als we steden gaan vermossen." ■

Dit artikel kunt u lezen op www.dakweb.nl